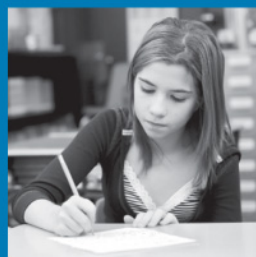


Prawo oświatowe w pytaniach i odpowiedziach

odpowiedzialność porządkowa a odpowiedzialność dyscyplinarna nauczycieli

wyboru dokonała
Lidia Marciniak



POLECAMY RÓWNIEŻ:

Ochrona danych osobowych w szkole i przedszkolu
wyboru dokonała Lidia Marciniak

Nadzór pedagogiczny.
Ewaluacja, kontrola, wspomaganie
Bożena Barszczewska

Dotacje dla szkół i przedszkoli
wyboru dokonała Agata Piszko

Rozwiązywanie stosunku pracy z nauczycielem
Piotr Gąsiorek

Ewaluacja w ramach nadzoru pedagogicznego w przedszkolu
Klemens Stróżyński

System wynagradzania nauczycieli
Krzysztof Lisowski

Szkolne prawo pracy. Poradnik dyrektora szkoły
2. wydanie
Teresa Konarska

Zamówienia publiczne
wyboru dokonał Krzysztof Puchacz

Finanse w oświacie
2. wydanie rozszerzone i uaktualnione
wyboru dokonała Marta Handzlik

KSIEGARNIA INTERNETOWA
www.profinfo.pl

Prawo oświatowe w pytaniach i odpowiedziach

odpowiedzialność porządkowa a odpowiedzialność dyscyplinarna nauczycieli

wyboru dokonała
Lidia Marciniak

Stan prawny na 1 stycznia 2015 r.

Wydawca serii
Elżbieta Piotrowska-Albin

Wydawca
Izabella Małecka

Redaktor prowadzący
Ewa Wysocka

Łamanie
JustLuk Łukasz Drzewiecki, Justyna Szumieł, Krzysztof Drzewiecki

Autorami odpowiedzi na pytania są:
(cyfry w nawiasach oznaczają numery rozdziałów i podrozdziałów,
pozostałe odnoszą się do numerów pytań)

Bożena Barszczewska – (I.1) 3, 6–9, 13, (II.2) 1, 2, 5

Alicja Brzezińska – (I.1) 4, 15, (I.2) 3, (I.4) 1, 2, (II.2) 4, 8, 11, (II.3) 2, (II.4) 2

Krzysztof Gawroński – (I.1) 11

Piotr Gąsiorek – (II.2) 12

Julia Głazowska-Dmitruk – (I.1) 2, 5

Marta Handzlik – (I.2) 1

Monika Jabłońska – (I.1) 14, (I.2) 2

Iwona Kobus – (II.6) 1

Agnieszka Kosiarska – (II.5) 4

Joanna Lesińska – (I.1) 12, (II.2) 7, (II.5) 3

Krzysztof Lisowski – (I.1) 1, (I.2) 5, 8, (II.2) 3, 9, 10, 13, (II.3) 1, (II.4) 1, (II.5) 1, 2, (II.6) 2

Krzysztof Łodziński – (I.2) 4

Łukasz Pater – (II.2) 6

Magdalena Sender – (I.1) 10, (I.3) 1

Marek P. Wędrychowski – (I.2) 6, 7

Autorkami komentarzy są:

Joanna Lesińska – rozdział I podrozdział 5, rozdział II podrozdział 7

Agata Piszko – rozdział I podrozdziały 1–4, rozdział II podrozdziały 1–6

© Copyright by Wolters Kluwer SA, 2015

ISBN 978-83-264-8082-9

Wydane przez:

Wolters Kluwer SA

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przykopowa 33

tel. 22 535 82 00, fax 22 535 81 35

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	7
Wstęp	11
Rozdział I	
Odpowiedzialność porządkowa nauczycieli	13
1. Podstawa prawna wymierzenia kar porządkowych, rodzaje kar	13
2. Tryb nałożenia kary porządkowej – terminy i sposób ukarania	36
3. Sprzeciw od nałożonej kary porządkowej	51
4. Zatarcie kary porządkowej	56
5. Procedura wymierzania kar porządkowych nauczycielom	60
5.1. Podstawy prawne wymierzania kar porządkowych nauczycielom	61
5.2. Przestanki odpowiedzialności porządkowej nauczycieli	61
5.3. Katalog kar porządkowych	63
5.4. Zasady wymierzania kar pieniężnych	64
Rozdział II	
Odpowiedzialność dyscyplinarna – uchybienie godności zawodu nauczyciela	69
1. Wprowadzenie	69
2. Katalog czynów podlegających odpowiedzialności dyscyplinarnej. Postępowanie dyscyplinarne	69
3. Termin nałożenia kary dyscyplinarnej	88
4. Zatarcie skazania	91
5. Zawieszenie w pełnieniu obowiązków	94
6. Wygaśnięcie stosunku pracy	102
7. Procedura postępowania z tytułu odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli	106
7.1. Podstawy prawne odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli	107
7.2. Przestanki odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli	108
7.3. Katalog kar dyscyplinarnych	110

7.4. Tryb wymierzania kar dyscyplinarnych	111
7.5. Zawieszenie nauczyciela w pełnieniu obowiązków	117
7.7. Zatarcie kary dyscyplinarnej	121
Wykaz literatury	123
Indeks problemowy	125
Indeks wzorów	131
Indeks procedur	133
Indeks rzeczowy	135

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 121 z późn. zm.)
- k.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.)
- KN – ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 191 z późn. zm.)
- k.p. – ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1502 z późn. zm.)
- k.p.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.)
- r.b.h.p. – rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.)
- r.d.p.n. – rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 sierpnia 2014 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz. U. poz. 1170)
- r.k.d.n. – rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 stycznia 1998 r. w sprawie komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli i trybu postępowania dyscyplinarnego (Dz. U. Nr 15, poz. 64)
- r.r.k.s.d. – rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 kwietnia 2010 r. w sprawie regulaminu konkursu na stanowisko dyrektora publicznej szkoły lub publicznej placówki oraz trybu pracy komisji konkursowej (Dz. U. Nr 60, poz. 373 z późn. zm.)
- r.u.n.p. – rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 15 maja 1996 r. w sprawie sposobu usprawiedliwiania nieobecności w pracy oraz udzielania pracownikom zwolnień od pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1632)

- r.w.n.p. – rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 maja 1996 r. w sprawie sposobu ustalania wynagrodzenia w okresie niewykonywania pracy oraz wynagrodzenia stanowiącego podstawę obliczania odszkodowań, odpraw, dodatków wyrównawczych do wynagrodzenia oraz innych należności przewidzianych w Kodeksie pracy (Dz. U. Nr 62, poz. 289 z późn. zm.)
- r.z.p.d. – rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie zakresu prowadzenia przez pracodawców dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz sposobu prowadzenia akt osobowych pracownika (Dz. U. Nr 62, poz. 286 z późn. zm.)
- u.s.g. – ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.)
- u.s.i.p. – ustawa z dnia 24 czerwca 1983 r. o społecznej inspekcji pracy (Dz. U. Nr 35, poz. 163 z późn. zm.)
- u.s.o. – ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.)
- u.z.z. – ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 167)

Czasopisma i publikatory

- M.P.Pr. – Monitor Prawa Pracy
- OSA – Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
- OSNAPiUS – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
- OSNC – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
- OSNCP – Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izby Cywilnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
- OSNP – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
- OSP – Orzecznictwo Sądów Polskich
- PiZS – Praca i Zabezpieczenie Społeczne
- Pr. Pracy – Prawo Pracy
- RPEiS – Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny

Inne

ETPC	– Europejski Trybunał Praw Człowieka
NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
SA	– sąd apelacyjny
SN	– Sąd Najwyższy
SO	– sąd okręgowy
WSA	– wojewódzki sąd administracyjny
ZNP	– Związek Nauczycielstwa Polskiego

WSTĘP

Publikacja poświęcona jest tematyce odpowiedzialności porządkowej i dyscyplinarnej nauczycieli. Przepisy pragmatyki służbowej nauczycieli, opisane w przepisach Karty Nauczyciela (dalej KN), zawierają zapisy poświęcone odpowiedzialności dyscyplinarnej. Na gruncie powołanej ustawy nauczyciele podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za uchybienia godności zawodu nauczyciela lub obowiązkom określonym w art. 6 KN. Z kolei za uchybienia przeciwko porządkowi pracy wymierza się nauczycielom kary porządkowe.

Pomysł powstania niniejszej publikacji zrodził się na skutek pytań kierowanych do Redakcji przez Użytkowników serwisu Prawo Oświatowe dotyczących prawidłowego stosowania przez dyrektorów szkół, przedszkoli i innych placówek oświatowych procedur związanych z wymierzaniem i stosowaniem kar wobec swoich pracowników.

Poniższe rozważania mają na celu przedstawienie, jakie zachowania kwalifikują się do zastosowania kar porządkowych, a jakie pociągają za sobą odpowiedzialność dyscyplinarną. Celem niniejszej publikacji jest również wyjaśnienie i przedstawienie katalogu kar oraz trybu ich nakładania – w tym terminów oraz sposobów ukarania. W odniesieniu do odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli poniższa pozycja prezentuje katalog czynów podlegających odpowiedzialności dyscyplinarnej, a także wszczęcie postępowania dyscyplinarnego – wskazuje terminy nałożenia kar dyscyplinarnych, ich zatarcie oraz wygaśnięcie stosunku pracy na skutek prawomocnego ukarania nauczyciela w postępowaniu dyscyplinarnym lub karnym. Bazę wiedzy poniższej publikacji stanowią przede wszystkim pytania i odpowiedzi udzielane przez specjalistów współpracujących z serwisem Prawo Oświatowe wzbogacone o linię orzeczniczą sądów oraz stanowisko doktryny.

Dla Państwa wygody publikacja podzielona została na rozdziały odpowiadające danej tematyce. Każdy rozdział poprzedza komentarz autora, który wyjaśnia podstawowe pojęcia w przedmiotowej sprawie. Prak-

tyczny charakter publikacji został wzbogacony przykładowymi wzorami dokumentów oraz procedurą wymierzania kar porządkowych nauczycielom i procedurą postępowania z tytułu odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli.

Mam nadzieję, iż zawarte w książce pytania i odpowiedzi rozwiążą Państwa wątpliwości oraz pomogą uniknąć błędów w podejmowaniu decyzji.

Lidia Marciniak

ODPOWIEDZIALNOŚĆ PORZĄDKOWA NAUCZYCIELI

1. Podstawa prawna wymierzenia kar porządkowych, rodzaje kar

Jak już zaznaczono we wstępie, za uchybienia przeciwko porządkowi pracy wymierza się nauczycielom kary porządkowe zgodnie z ustawą z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1502). Wynika to wprost z zapisu art. 75 ust. 2 KN. Kwestię odpowiedzialności porządkowej pracowników regulują przepisy rozdziału VI kodeksu pracy.

Karze podlega czyn bezprawny – a więc taki, który jest niezgodny z obowiązującymi pracownika przepisami prawa pracy (ale także poleceń pracodawcy dotyczących pracy – o czym mowa poniżej). Pracownik może zostać ukarany, jeżeli można mu przypisać winę, przy czym wina może być umyślna lub nieumyślna. Wina jest umyślna, gdy pracownik ma zamiar popełnienia danego czynu, natomiast o winie nieumyślnej możemy mówić wówczas, gdy zachowanie pracownika wynika z lekkomyślności lub niedbalstwa. W tym miejscu warto przywołać wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 lipca 1990 r., I PRN 26/90, LEX nr 1112050, zgodnie z którym, „tylko niewykonanie przez pracownika polecenia służbowego («dotyczącego pracy»), może być zakwalifikowane jako naruszenie «ustalonego porządku i dyscypliny pracy, regulaminu pracy», o którym mowa w art. 108 § 1 k.p. i które według tego przepisu stanowi podstawę do wymierzenia pracownikowi kary regulaminowej”. Z dalszej części wyroku wynika, że „wina pracownika będzie z reguły występowała w formie umyślnej, choć nie można wykluczyć nieumyślnej. Bezprawność natomiast należy oceniać przez prawnie skuteczne polecenia przełożonych, a nie wyłącznie na podstawie przepisów. Jednak tylko niewykonanie przez pracownika polecenia służbowego dotyczącego pracy kwalifikuje się jako naruszenie ustalonego porządku, o którym mówi art. 108 k.p. I to może stanowić podstawę do wymierzenia pracownikowi kary regulaminowej”.

Kary przewidziane przepisami kodeksu pracy dzielą się na kary **majątkowe i niemajątkowe**.

Wśród kar **niemajątkowych** wyróżniamy:

- 1) karę upomnienia;
- 2) karę nagany.

Kary te, zgodnie z przepisem art. 108 § 1 k.p., pracodawca może stosować za nieprzestrzeganie przez pracownika ustalonej organizacji i porządku w procesie pracy, przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, przepisów przeciwpożarowych, a także przyjętego sposobu potwierdzania przybycia i obecności w pracy oraz usprawiedliwiania nieobecności w pracy.

Z kolei kary **majątkowe (pieniężne)**, zgodnie z przepisem art. 108 § 2 k.p., pracodawca może stosować za nieprzestrzeganie przez pracownika przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy lub przepisów przeciwpożarowych, opuszczenie pracy bez usprawiedliwienia, stawienie się do pracy w stanie nietrzeźwości lub spożywanie alkoholu w czasie pracy, przy czym kara pieniężna za jedno przekroczenie, jak i za każdy dzień nieusprawiedliwionej nieobecności, nie może być wyższa od jednodniowego wynagrodzenia pracownika, a łącznie kary pieniężne nie mogą przewyższać dziesiątej części wynagrodzenia przypadającego pracownikowi do wypłaty, po dokonaniu potrąceń, o których mowa w art. 87 § 1 pkt 1–3 k.p.

Katalog kar przewidziany przepisami kodeksu pracy ma charakter wyczerpujący. Oznacza to, że pracodawca nie posiada podstaw prawnych do jego rozszerzania lub ograniczania. Warto zwrócić uwagę, że ustawodawca nie przypisuje danej kary konkretnemu przewinieniu. Prawodawca określił, że karę upomnienia lub karę nagany można nałożyć na pracownika za nieprzestrzeganie ustalonej organizacji i porządku w procesie pracy, przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, przepisów przeciwpożarowych, a także przyjętego sposobu potwierdzania przybycia i obecności w pracy oraz usprawiedliwiania nieobecności w pracy. Okoliczności nałożenia na pracownika kary pieniężnej zostały przez prawodawcę określone bardzo precyzyjnie. Kara pieniężna może zostać nałożona na pracownika za nieprzestrzeganie przez niego przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy lub przepisów przeciwpożarowych, opuszczenie pracy bez usprawiedliwienia, stawienie się do pracy w stanie nietrzeźwości lub spożywanie alkoholu w czasie pracy. Konstrukcja ta powoduje, że kara pie-